§ 409. Ἀλλ' εἰ καὶ πᾶσα πρότασις ἀναγκαίως, ἐκ τῶν δισσῶν τουτωνὶ ὅρων, καὶ τοῦ συνδέσμου συγκροτεῖται, ἐκ ἀεὶ μέντοι ταῦτα πάντα ἐκφέρεται. Ὁ Πέτρος βαδίζει, σημαίνει ὅτι ὁ Πέτρος ἐστὶ βαδίζον. Τὸ, ἀναγινώσκω, συμπίπτει εἰς ταυτὸ τῷ λόγῳ, ἐγὼ εἰμὶ ἀναγινώσκων.

§ 410. Οἱ τῆς προτάσεως ὅροι, ἤτοι ἁπλοῖ εἰσὶν, ἢ συμπεπλεγμένοι.

§ 411. Ἁπλοῖ μὲν οἱ διὰ μιᾶς ἐκφερόμενοι φωνῆς, οἷον ἥλιος; συμπεπλεγμένοι δὲ, οἱ διὰ πλειόνων. Οἷον τὸ σῶμα τὸ ἐπὶ τοῦ τῶν πλανητῶν συστήματος μέγιστον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ Προτάσεων Καθόλου καὶ Μερικῶν.

§ 412. Πλεῖστα παρὰ τοῖς Διαλεκτικοῖς περὶ διαιρέσεως προτάσεων φέρεται, τῶν βραχέα, ἅμοι ὠφελείας δοκεῖ ἐχόμενα, ὑποθήσω, τὰ μὲν κυριώτερα τῶν λοιπῶν συντόμως διελθὼν, τὰ δὲ πλείω ὑπερβαίνων.

§ 413. Τῶν προτάσεων αἱ μὲν εἰσὶ Καθόλου, αἱ δὲ Μερικαὶ, αἱ δὲ Ἑνικαὶ καὶ καθ' ἕκαστα.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Ν. ΚΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Υ. Δ. Κ.τ.Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

§ 414. Καθόλȣ ἐςὶν, ἧς τὸ ὑποκείμενον, ὅπερ οἷόντε ἐκτείνεται, μηδ' ἑνὸς γȣ̃ν ἀτόμȣ ἐξαιρȣμένȣ, ἐκφέρεται διὰ τῶν ἑξῆς φωνῶν, **πᾶς, ȣ̓δεὶς**· Οἷον **πᾶς ἄνθρωπος ἐςὶ ψεύςης, ȣ̓δεὶς λίθος νοεῖ.**

§ 415. Μερικὴ δὲ ἐςὶν, ἧς τὸ ὑποκείμενον συνέςαλται· οἷον **τὶς ἄνθρωπος ἐςὶ χρηςὸς· τινὲς λίθοι ȣ̓κ εἰσὶ σφαιρικοί.**

§ 416. Ἐπὶ τῆς ἑνικῆς καὶ καθ' ἕκαςα, τὸ ὑποκείμενον ἐςὶν ἄτομον· οἷον ὁ **Ἀριςοτέλης ἐςὶν ὁ τῶν φιλοσόφων ὕπατος.**

§ 417. Αἱ τοιαίδε προτάσεις ἐπὶ τὰς καθόλȣ ἀνάγονται, λόγος γὰρ ἐν αὐταῖς, περὶ ὁλοκλερȣ̃ς τῆς τȣ̃ ὑποκειμένȣ ὅσης ἔλαχεν ἐκτάσεως.

§ 418. Οὐκ ἀεὶ ἐκ μόνων τῶν λεγομένων, περὶ τȣ̃ καθόλȣ, ἢ ἐν μέρει τὴν πρότασιν ἀποφαίνεσθαι δικαςέον, προσεκτέον δὲ πολλάκις τῷ νῷ τȣ̃ λέγοντος. Οὐδεὶς περὶ πάντων ἀνθρώπων νοεῖσθαι βȣ́λεται, ἐν ᾧ περὶ τινος τυχὸν λέγει φάσκων ὅτι τοῖς πᾶσι δῆλον ἐςί.

§ 419. Ἔςι δὲ προτάσεων εἴδη τέτταρα, ὡς ἐκ τȣ̃ καθόλȣ καὶ τȣ̃ κατὰ μέρος αὐτὰς εἶναι, ἣν καλȣ̃σι **ποσότητα** τῶν προτάσεων, καὶ τȣ̃ καταφάσκειν, ἢ ἀποφάσκειν, ἣν **ποιότητα** ὀνομάζȣσιν.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ... (library watermark)
Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Α΄. Πρότασις ἡ Καθόλȣ ἐςὶ καταφάσκȣσα. Β΄. Ἡ ἐν μέρει καταφάσκȣσα. Γ΄. Ἡ Καθόλȣ ἀποφάσκȣσα. Δ΄. Ἡ ἐν μέρει ἀποφάσκȣσα.

§ 420. Αἱ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον καὶ κατηγορȣ́μενον ἔχȣσαι προτάσεις, ποιότητι διαφέρȣσαι, ἀντίθετοι λέγονται· τȣτέςιν ὧν ἡ μὲν καταφάσκȣσα ἐςὶν, ἡ δὲ ἀποφάσκȣσα.

§ 421. Ποικιλαχῶς δὲ αἱ προτάσεις ἀντίκεινται. Εἰ μὲν γὰρ τῷ ποιῷ, καὶ ȣ̓χὶ τῷ ποσῷ διαφέρȣσι, καλȣ͂νται ἐναντίαι, ἄμφω δηλαδὴ καθολικευόμεναι, οἷον πᾶς ἄνθρωπος νοεῖ, ȣ̓δεὶς ἄνθρωπος νοεῖ.

§ 422. Εἰ δὲ ἐν μέρει τύχωσιν ἀποφαινόμεναι, ὑπεναντίαι· οἷον τὶς ἄνθρωπος ἐςὶν ἐσθλὸς, τὶς ἄνθρωπος ȣ̓κ ἔςιν ἐσθλὸς.

§ 423. Ἀντιφάσκȣσαι δὲ καλȣ͂νται, αἱ καὶ ποσότητι καὶ ποιότητι διαφέρȣσαι· οἷον οἱ Τȣ͂ρκοι πάντες τὰ τȣ͂ Μωάμεθ θρησκεύȣσι· Τȣ͂ρκος τις ȣ̓ θρησκεύει τὰ τȣ͂ Μωάμεθ.

§ 424. Ἐπὶ τῆς κοινῆς χρήσεως, μόναι ἀντιφάσκȣσαι καλȣ͂νται, ἃς ἐναντίας λέγεσθαι ἔφημεν (421).

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Υ.Δ. τῆς Κ.τ.Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ Προτάσεων ἁπλῶν· ἔνθα καὶ περὶ συμπεπλεγμένων καὶ παρεμβεβλημένων.

§ 425. Τῶν προτάσεων, αἱ μὲν ἁπλαῖ, αἱ δὲ σύνθετοι εἰσί.

§ 426. Καὶ ἁπλῆ μὲν, ἧς τὸ ὑποκείμενον ἕν, καὶ ἓν δὲ καὶ τὸ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου καταφασκόμενον, ἢ ἀποφασκόμενον, ἤτοι τὸ κατηγορούμενον· οἷον ὁ Πέτρος ζῇ.

§ 427. Τῇ δὲ συνθέτῳ ἤτοι τὰ ὑποκείμενα, ἢ τὰ κατηγορούμενα, πολλά. Ἥλιος καὶ Σελήνη, σώματα εἰσὶ σφαιρικά. ὁ Ἥλιος, σφαιρικός τε ἐστὶ καὶ φωτεινός.

§ 428. Αἱ ἁπλαῖ προτάσεις καλοῦνται συμπεπλεγμέναι, ἐὰν τῶν ὅρων θάτερος ἐν αὐταῖς ὑπάρχῃ συμπεπλεγμένος (411), τουτέστιν ἐὰν τὸ ὑποκείμενον, ἢ τὸ κατηγορούμενον, διὰ συνεπιπλοκῆς φωνῶν ἐκφέρηται.

§ 429. Τηνικαῦτα δὲ ἐν ὕλῃ εἶναι συμπεπλεγμένη ἡ πρότασις λέγεται, ὅτι τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον τὴν ὕλην τῆς προτάσεως συμπληροῖ. Οἷον ἐὰν ἐπὶ τῆς,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Ν. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Π. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Ν.Φ. της Κ.τ.Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ἥλιος ἐςὶ λαμπρὸς, ἀντὶ τȣ̃ ἡλίȣ τεθῇ, τὸ σῶμα, τὸ ἐπὶ τȣ̃ τῶν πλανητῶν συςήματος, μέγισον, ἡ πρότασις ἔςαι συμπεπλεγμένη. Καὶ τοιαύτη δ᾽ ἂν ἦν, κἂν εἰ ἀντὶ τȣ̃ λαμπρȣ̃ θείην, πανταχόθεν τὰς τῶν ἀκτίνων μαρμαρυγὰς προϊέμενος.

§ 430. Ἔςιν ὅτε συμπεπλεγμέναι εἰσὶν αἱ προτάσεις κατ᾽ αὐτὸ τὸ εἶδος, τȣ̃ συνδέσμȣ δηλονότι δι᾽ ἐπιπλοκῆς φωνῶν πλειόνων ἐκφερομένȣ· συμβαίνει δὲ τȣ̃το, ἡνίκα ἡ κατάφασις, ἢ ἀπόφασις, ὁρίοις τισὶ περατȣ̃ται, ὡς ἐὰν εἴπω, ἐμοὶ δοκεῖν, ȣ̓χ ἁπλῶς καταφήσω, ἢ ἀποφήσω. Ἀλλ᾽ ἐὰν εἴπω, ὅτι ἐμοὶ βέβαιον, τότε δὴ ȣ̓ μόνον καταφήσω, ἢ ἀποφήσω τὸ κατηγορȣ́μενον κατὰ τȣ̃ ὑποκειμένȣ, ἀλλ᾽ ἔτι δὴ προσαποφανȣ̃μαι καὶ περὶ τȣ̃ λεγομένȣ βεβαιότητα ἔχειν.

§ 431. Καλȣ̃νται δὲ αἱ ȣ̓́τως ἔχȣσαι προτάσεις, τροπικαὶ ὁσάκις, ἡ κατάφασις, ἢ ἀπόφασις, ἑνὶ τῷ τῶν τεσσάρων τȣτωνὶ διατίθεται τρόπων, κατὰ τὸ Ἀναγκαῖον, κατὰ τὸ Ἐνδεχόμενον, κατὰ τὸ Δυνατὸν, κατὰ τὸ Ἀδύνατον.

§ 432. Ἐπὶ πασῶν τῶν ὡς ἐκ τȣ̃ εἴδȣς συμπεπλεγμένων προτάσεων, παρὰ τὴν κυρια-

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
ΕΡΓΑ της Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

τέραν πρότασιν, καὶ δευτέρα τις ἐγχωρεῖ, ἣν **παρεμβεβλημένην** καλᾶσι, καὶ **ἐμπίπτασαν.** Οὐ γὰρ οἷόν τε προτάσεως τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν προσδιορισθῆναι, ἢ τροπολογηθῆναι, εἰμὴ παρεμβολῆτε καὶ παρενθήκη ἑτέρας προτάσεως.

Λέγων δὴ **τόδε μοι δοκεῖν**, ἢ ὅτι **βέβαιος αὐτὸς εἰμὶ**, ἢ **ὅτι δυνατὸν τὸ τοιᾶτο**, διὰ τάτων τε καὶ τῶν παραπλησίων προτάσεις ἐκφέρω, ἀπὸ τῶν, περὶ ὧν εἰπεῖν πρόκειται, διακρινομένας.

§ 433. Περὶ δὲ τὰς παρεμπιπτάσας ταύτας παρατηρητέον, ὅτι τὰ πολλὰ, δι᾽ ἁπλῆς ἀποφάνσεως τὴν ἐμπίπτασαν, περιεχάσης τῆς κυρίας, ἀκ εὐδιόριστον, τίς ποτε ἡ ἄρχασα, καὶ τίς ἡ παρεμβεβλημένη, εἰ μὴ ἐκ τῶν ἄλλοθεν γινωσκομένων τατὶ ἐπιφέροιτο.

§ 434. Ἐὰν εἴπω, συνᾄδειν τὰς Ἀστρονομᾶντας τὴν γῆν κινεῖσθαι, δισσαὶ πάρεισι τῷ λόγῳ προτάσεις, ὁ γὰρ μόνον ἡ τᾶ τὴν γῆν κινεῖσθαι κατάφασις πρόκειται, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν Ἀστρονομάντων, ταύτην εἶναι τὴν δόξαν προστίθεται. Εἴτις δ᾽ ἂν καὶ ᾖ ἐν αὐταῖς ἡ κυρία, εὔδηλον ὅτι ἀχ ἁπλῆ τις ἐστὶν ἡ ἀπόφανσις, ἀλλὰ συμπέπλεκται.

§ 435. Ἐὰν ᾖ ὁ λόγος περὶ κινήσεως τῆς γῆς, τὰ περὶ τῶν Ἀστρονομάντων εἰρημένα πα-

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ... ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ... ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ... ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ... ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΕΤΣΑΣ
Ε.Υ.Δ. τ.τ.Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ρεμβέβληται, καὶ τόγε ταῦτα ἀληθεύειν, ἢ μὴ, τὴν πρότασιν αὐτὴν ἥκιστα ἀφορᾷ.

§ 436. Ἐὰν μέντοι περὶ τῆς δόξης τῶν Ἀστρονομούντων, κινῆται τὸ ζήτημα, ἡ τῆς γῆς ἀναφερομένη κίνησις, παρεμβέβληται, καὶ τὸ περὶ τούτου ἀληθὲς, ἢ τὸ ψεῦδος, οὐδὲν αὖθις πρὸς τὴν ἀρχικὴν φέρει πρότασιν.

§ 437. Ἡ παρεμβεβλημένη πρότασις διὰ τῶν ἀναφορικῶν πολλάκις μορίων, ὅς, ἥ, ὅ ἐκφέρεταί τινος. Τὸ δὲ ἤτοι ἀναπτύσσει τὸ λεγόμενον, ἢ προσδιορίζει, καὶ ἐὰν ᾖ τὸ δεύτερον, τότε δὴ πρὸς τὴν κυριωτέραν τὸ τῆς παρεμπιπτούσης ἥκιστα ἀδιαφορεῖ. Ἐὰν εἴπω, ὡς οἱ Ἄγγλοι, οἳ λευκοί εἰσιν, εὐφυεῖς τυγχάνουσι, τὸ, οἳ λευκοί εἰσιν, κατ' ἐπεξήγησιν λεγόμενον, παροφθείη ἄν. Ἀλλ' ἤν τις φαίη, ὡς οἱ ἄνθρωποι, οἳ τὴν ἀρετὴν τιμῶσι, τῷ Θεῷ προσφιλεῖς εἰσὶ, τὸ ἐπιφερόμενον, οἳ τὴν ἀρετὴν τιμῶσι, τὸ ὑποκείμενον προσδιορίζει τῆς κυριωτέρας προτάσεως. Ἀλλ' ἐκ τῆς διανοίας τοῦ φθεγγομένου, οὐκ ἀδήλου ἄλλοθεν οὔσης, διακριτέον τὰ πολλὰ, πότερον ἐπεξήγησις ὑπάρχει, ἢ προσδιορισμὸς τὸ ἐπιφερόμενον.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ τῶν Συνθέτων Προτάσεων.

§ 438. Τίποτε ἐςὶν ἡ Σύνθετος πρότασις εἴρηται (427), ἔςι δὲ διττή.

§ 439. Ἤτοι γὰρ ἡ σύνθεσις ἀνεπτυγμένως ἐκφέρεται, ἢ οὐχ οὕτω. Καὶ εἰ τοῦτο, αἱ προτάσεις, ἐκθέσεως εἶναι λέγονται ἐπιδεεῖς, δι' ἧς ἂν σαφὴς ἡ σύνθεσις γένοιτο.

§ 440. Οἷον ἡ πρότασις, ὁ Δίων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, ἵνα τὴν τυραννίδα καθέλῃ, ἀνεπτυγμένως σύνθετος ἐςίν.

§ 441. Τῶν δὲ οὕτω συνθέτων προτάσεων ποικίλα τὰ εἴδη. Εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν Συζευκτικαὶ, αἱ δὲ Διαζευκτικαὶ, αἱ δὲ Αἰτιολογικαὶ, πρὸς ἃς ἀνάγονται αἱ Ἐπαναληπτικαὶ, αἱ δὲ Σχετικαὶ, αἱ δὲ Διακριτικαί.

§ 442. Τὸ ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω ἀριθμοῦ (440) παρενεχθὲν, δεῖγμα ἂν εἴη αἰτιολογικῆς προτάσεως, τὰ δὲ ἐπὶ τοῦ (427), συζευκτικῆς.

§ 443. Ἀλλ' ἡ πρότασις, ὅτι σίδηρος πεπυρακτωμένος ἄν, ζέοντος ὕδατος ἐςὶ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Υ.Δ ΕΠ Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

θερμότερος, δεῖται ἐκθέσεως· σημαίνει γὰρ ἀμφοτέροις μὲν θέρμης μετεῖναι· ἐπὶ δὲ τούτῳ, καὶ τόδε, ὅτι τῷ σιδήρῳ μέτεστι πλείονος.

§ 444. Εἰσὶ δὲ καὶ τῶν ἐκθέσεως δεομένων, εἴδη ποικίλα, αἱ μὲν εἰσὶν Ἀποκλειστικαί, αἱ δὲ Ἐξαιρετικαί, αἱ δὲ Συγκριτικαί, αἱ δὲ Ἀρκτικαί, αἱ δὲ Ληκτικαί. Καὶ συγκριτικὴ μέν, ἡ ἐπὶ τοῦ πρὸ τοῦδε ἀριθμοῦ.

§ 445. Τούτων δὲ συντόμως ἐμνήσθην, ἵνα δῆλον γένηται, ὅσον αἱ τῶν προτάσεων διαιρέσεις πεπλήθυνται. Ἀλλὰ γὰρ εἴπερ, τὴν περὶ ἑκάστου εἴδους τούτων ἀνάπτυξιν ἀναλάβοιμι, καὶ περὶ τῶν τρόπων διέλθοιμι, οἷς παντοίως ἡ κατὰ τούτων τελεῖται ἀντίῤῥησις, προσεπιθείην δέ, καὶ ὅσα περὶ τῆς τῶν προτάσεων ἀντιστροφῆς ἀκριβολογεῖται, πλεῖστα ἂν ὑποθοίμην, εἰς ἀνακάλυψιν τῆς λανθανούσης ἀληθείας οὐ πάνυ τι συμβαλλόμενα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ Ἀληθείας καὶ Ψεύδους.

§ 446. Πᾶσα ἰδέα καθ᾽ ἑαυτὴν θεωρουμένη ἀληθής ἐστι· τουτέστιν ἐπ᾽ ἀκριβές ἐστιν, ὃ παρίστησι, παριστῶσα. Εἴτε τοῦτο ἄλλως, τῷ ὄντι ὑφιστάμενον εἴη, εἴτε καὶ μή.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Υ. Σ.Ε.ΠΕΣΚ.τ.ΙΙ ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Ὡσαύτως καὶ πᾶν ὂν καθ᾽ ἑαυτὸ θεωρέμενον, ἀληθὲς ἐςίν. Ἀμέλειτοι γὰρ ἕκαςον ἐςὶν ὅπερ ἐςίν.

§ 447. Ταῦτα μὲν ἀμφιβαλεῖται πάντως ὐδεὶς, τὸ γεμὴν ἔτω τ᾽ ἀληθὲς ἐπιθεωρεῖν, ἀλυσιτελὲς. Διασκεπτέον τὴν ἀλήθειαν, ἣ πρὸς τὴν καθ᾽ ἡμᾶς γνῶσιν ἀναφορὰν ἔχεσαν.

§ 448. Διὰ τῶν ἰδεῶν τὴν τῶν πραγμάτων πορίζομεθα γνῶσιν. Ἰδέαν δὲ ἀληθῆ θετέον, τὴν ἐκεῖνο παριςῶσαν πρὸς ὅπερ ἀνάγεται. Καὶ ταύτῃ δὴ ψευδεῖς ἔσονται αἱ ἰδέαι πᾶσαι, αἱ παραςατικαὶ εἶναι νομιζόμεναι τῶν πραγμάτων οἷς ὐδαμῶς συνᾴδεσιν.

§ 449. Περὶ τῆς τοιαύτης ἡμῖν τῶν ἰδεῶν ἀληθείας πραγματευτέον, ἐκ γὰρ τῦ τῆςδε διορισμῦ, πᾶσα ἡ τῶν ὄντων βεβαίατε καὶ ἀσφαλὴς γνῶσις ἐξήρτηται.

§ 450. Παραπλήσιόν τι ῥητέον καὶ περὶ τῶν κρίσεων. Κρίσις γὰρ ἀληθὴς, τὸ τὴν ἀναφορὰν ἐμφαῖνον, τὴν μεταξὺ τῶν ἰδεῶν χωρῦσαν ἃς ἀνασκεπτόμεθα. Ἄλλην γὰρ ὑπολαμβανόντων ἐγχωρεῖν τινα σχέσιν, παρὰ τὴν ὖσαν, ψευδὴς ἔςαι ἡ κρίσις.

§ 451. Πρὸς διορισμὸν, τῶν τῇ ἀληθείᾳ ὕτω θεωρυμένῃ προσανηκόντων, διατακτέον τὰς ἰδέας διχῶς.

§ 452. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης τάξεως τὰς ἰδέας ἀνακτέον ἃς ἀμέσως ἀποφερόμεθα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΙΔΕΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Ε.Ι.Φ. τ.Φ. Κ.τ.Π ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

οἷαι αἱ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ γινομένων ἀντιληπτικαὶ, ἐνεργειῶντε καὶ διαθέσεων.

§ 453. Ἐπὶ τὴν αὐτὴν δὲ τάξιν ἀνακτέον καὶ πάσας τὰς κρίσεις· καὶ γὰρ ἐδὲν ἢ τῶν χέσεων ἰδέαι εἰσὶν, ὧν ἀμέσως ἀντιλαμβανόμεθα, τὰς παρατιθεμένας ἰδέας παρέσας ἔχοντες.

§ 454. Διακριτέον δὲ ἐπὶ τῶν Κρίσεων, τὴν τῶν ἰδεῶν ἀλήθειαν περὶ ἃς ἡ κρίσις, τῆς ἀληθείας αὐτῆς τῆς κρίσεως. Περὶ ταύτης γὰρ τῆς ἐχάτης ἤδη ὁ λόγος.

§ 455. Ἐπὶ δὲ τὴν δευτέραν τάξιν, τὰς λοιπὰς ἁπάσας ἰδέας ἀναθετέον, ὅσας δηλονότι, μεσιτευέσης ὁποιασὲν ἐξωτερικῆς αἰτίας, καρπέμεθα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒʹ.

Περὶ Ἐναργείας.

§ 456. Ἐνάργειαν καλὲμεν τὴν ἄμεσον πρόσληψιν.

§ 457. Ἡ δὲ ἐνάργεια αὕτη τὸ Κριτήριον ὑπάρχει τὲ ἀληθὲς, ἐν πάσαις ταῖς ἰδέαις ὧν ἀμέσως ἀντιλαμβανόμεθα· τετέςιν αὕτη λόγος ἐςὶ βασιμώτατος, ὅθεν εἰσβάλλομεν, σύμφωνον εἶναι τὴν ἰδέαν, τὲ ἔπερ ἀμέσως ἔχομεν τὴν ἀντίληψιν· ἡ δὲ περὶ τῆς συμφω-

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ... ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ... Ε. τ.Κ. τ.Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

νίας ταύτης πειθὼ πληροφορίαν ἡμῖν προσεμποιεῖ τελεωτάτην.

§ 458. Αὐτὸ γὰρ τὸ ἀντιληπτὸν τῇ ἑαυτοῦ ἀμέσῳ ἀντιλήψει συνεφαρμόζεται. Νοοῦντος μου, εἰς ταυτὸν ἥκει τῇ ψυχῇ ἡ γινομένη νόησις τῇ ταύτης αὐτῆς ἀντιλήψει· καὶ ἡ κατὰ τὴν ψυχὴν ἐμοὶ συμβαίνουσα χαρά, ἥτε ταύτης ἀντίληψις, ἕν εἰσι καὶ ταυτόν. Ταύτῃ τοι, ἀληθὴ ἐμοὶ ἡ ἀντίληψις αὕτη, τὴν ἥπερ ἡ ψυχὴ χαρᾶς; κατ' αὐτὸ τυγχάνει ἀπολαύουσα, ἰδέαν παρέχεται.

§ 459. Ταυτὸ παρατηρητέον καὶ ἐπὶ πάντων, ὧν ἀμέσως ἀντιλαμβανόμεθα. Τὰ γὰρ τοιαῦτα εἰμὴ αὐταῖς ταῖς ἰδέαις συμβαίνοντα ἦν, οὐκ ἂν ἀμέσως προσελαμβάνετο. Ἡ γὰρ ψυχὴ μόνας τὰς ἰδέας πέφυκε προσλαμβάνειν.

§ 460. Ἐκ τούτων ἐπιφέρομεν, καὶ πᾶσαν κρίσιν ἀληθῆ τυγχάνειν· τὴν γὰρ σχέσιν ἀνατυπούμεθα ἀμέσως τὴν μεταξὺ τῶν ἰδεῶν, ἃς παρούσας ἔχοντες διατελοῦμεν (453). Διὸ καὶ ἡ πρόσληψις αὕτη, τὴν ἀληθῆ ἡμῖν τῶν ἰδεῶν ἃς παραβάλλομεν, σχέσιν παρίστησιν, ἥτις δὴ τῇ ψυχῇ ἐντυπουμένη, ἀπ' αὐτῶν τῶν ἰδεῶν ἥκιστα διακρίνεται.

§ 461. Καὶ φανερὸν ἤδη τίδήποτε ἡ ἐνάργεια, ἰσχυρῶς οὕτω τὴν ἡμῶν συγκατάθεσιν ἐπισπᾶσθαι πέφυκεν, ὡς ταύτῃ ἡμᾶς ἀντέχειν ὅλως μὴ δύνασθαι.

§ 462. Τῆς ἐναργείας παρούσης, οὕτω σαφὴς καὶ λαμπρὸς ὁ ταύτης ἔλεγχος πρόκειται,

Ε. Δ. τ. Κ. τ. Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ὡς ἀδύνατον ταύτηγε ὑπόνοιάν τινα ἐγχωρῆσαι ὅλως. Ὁ τοίνυν προσλαμβάνων, αὐτὸς ἑαυτῷ συνιδὼς τυγχάνει την τοιάνδε πρόσληψιν, ἐν ᾧ πάρεστι τῇ ψυχῇ. Τὶς ἂν ἂν ἐνδοιάσειεν μὴ κομιδῇ προσειληφέναι, ὅπερ ἤδη προσείληφεν;

§ 463. Καὶ σαφῆ μὲν ὅτως ἢ λέγεται τά δε πάντα ἐςὶ καὶ δῆλα, ὡς ἐκ τέτων ῥᾷςα καὶ τας ἐπιλύσεις λαμβάνεσθαι τών ἀπορημάτων, ὧν οἱ σκεπτικοὶ κατὰ τῆς ἀρχῆς προβάλλονται τῆς ἀποφαινομένης, **τὴν ἐνάργειαν εἶναι τὸ τῆς ἀληθείας Κριτήριον.** Τοιαῦτα δ' ἔμπης τα ἀπορήματα ταῦτα, ἅττα καὶ μνημονεύειν ἀσυντελές.

§ 464. Τῆς ἐναργείας παρέσης ὀδέποτε ἐξαπατώμεθα. Πᾶσα δὲ, ἡ κατὰ τὰς ἰδέας τε πρώτε εἴδες (452), καὶ περὶ τὰς κρίσεις ἐμφιλοχωρεσα ἀπάτη, ὀδαμόθεν ἄλλοθεν, ἢ παρ᾽ ἔλλειψιν τῆς ἐναργείας, ἐκπηγάζειν δυνήσεται. Ἄπεςι δὲ τὸ τῆς ἐναργείας, ἐπειδὰν ὡς ἀληθῆ ὄντα ἀποφαινόμεθα, ὧν ἡ ψυχὴ ὀ δι' ἀμέσε προσλήψεως, μετέχε τῆς γνώσεως.

§ 465. Κἀντεῦθεν εἰσβάλλομεν, ὅτι διὰ τῆς κατὰ τὴν ἐνάργειαν προσοχῆς, ἐκκλίνειν οἷοντε τὸ τῆς ἀπάτης, κατὰ πάσας τὰς ἐπιςήμας, ὅσαι περὶ τὰς ἰδέας, καθ' ἑαυτὰς θεωρεμένας, ἀναςρεφόμεναι εἰσὶν, ἄνευ τῆς πρὸς αὐτὰ τὰ πράγματα χέσεως, οἷαι εἰσὶν αἱ ἐπιςῆμαι αἱ Μαθηματικαί.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ... ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ... Ε.Τ.Δ. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006